

Tan – szabadság

Vissza a filozófiához

Törvényre vár a felsőoktatás is, ám ez nem valami tétlen, passzív várakozás, legalábbis a szegedi tudományegyetemen nem. A korábbi látványos, megújítást célzó mozgalmak már határozott célokat fogalmaztak, ezek nyomán meg is indult a munka; s ebben a különös történeti szakaszban, amikor egyetemi autonómia tulajdonképpen még nincs, ám az egyetemek ügyeibe igazából – már, vagy még? – nem szól bele senki, némely céltudatos csoportok akár meg is csinálhatják maguknak, amit hosszú évek óta akartak. Például a tananyagot korszerűsíthetik úgy, hogy az apróbb-nagyobb lépések az áhitott tanszabadság felé vigyenek. Az egyetemi műhelyek eredményeiről kívánunk híreket adni sorozatunkban; a változásokról szóló tájékoztatás talán a most pályát választóknak is segít. Legelőször a rendszerváltás után eléggé visszhangos „átvilágításon” túlésett filozófia tanszék megbízott vezetőjét, dr. Csejtei Dezsőt kérdeztük.

– Nehéz ügy lehet a volt „marxista tárgyból” a klasszikus filozófiához visszatérni, s meghatározni, kinék, miből, mennyit a bölcsellettudományból. Sikertült?

– A nehezen valószínűleg túl vagyunk, a tanszék immár szervezetileg is odatarozik, ahová való, a bölcsészettudományi karhoz, és az ideai tanévtől már az új programunk szerint tanítunk. Ez a tanrend természetesen még sok finomításra szorul, de várunk kell a felsőoktatási törvényre, sőt, a közoktatási törvényre.

– Ez utóbbiból majd csak kiderül, hogy a középiskolákban felfüggesztett filozófiatanítást visszaállítják-e?

– Például. Számunkra azért elsőrangúan fontos ezt tudni, mert jórészt középiskolai tanárokat képeztünk.

– Mondja el, kérem, melyek a legfőbb különbségek a régi és az új egyetemi filozófiatanítás között.

– A korábbi tanterv és képzési terv jóval centralizáltabb volt, a hallgatóknak kötelezően előírta a kollégiumokat és az előadókat, vagyis nem lehetett választani. Most a szabad tantárgy-, illetve tanárválasztás első lehetőségeit teremtettük meg azzal, hogy a hallgatóknak csak a heti óraszámot határoztuk meg. Heti 10 óra filozófiát kell nekik hallgatni, de hogy mit hallgatnak és kinél, ezt már maguk választhatják meg. A tanárjelöltek első év után, B szakként vehetik föl a filozófiát, tehát 4 éves a képzés. A törvény megjelenésével a többiek képzése valószínűleg átalakul. Jelenleg három féléven keresztül kell heti két filozófia órát hallgatni a bölcsészetteknek, a természettudományi és a jogtudományi karon pedig a szabadon választható kollégiumok blokkjába került a filozófia, akárcsak a szociológia, vagy a politikaelmélet. Azt kell mondanom, hogy a filozófiának elég jó pozíciói vannak, sok hallgató választja.

– Hogyan épül föl a szakosok képzési terve?

– Három blokkot különítettünk el, az első tisztán filozófiatörténeti blokk, a második – mondjuk így – elméleti filozófia, tehát például szisztematikus lételmélet, ismeretelmélet, vagy társadalomfilozófia, vagy kategóriatan. A harmadikba soroltuk az egyéb tárgyakat, mint az etikát, vallásfilozófiát, esztétikát. A heti tíz órát a három kosárból kell összeválogatni.

– Vannak-e kitüntetett témák?

– Nagy hangsúlyt kívánunk adni a klasszikus görög bölcselteknek, a klasszikus német filozófiának, Kant, Hegel oktatásának, valamint a modern filozófiának, a 19-20. századi áramlatok, személyek oktatásának.

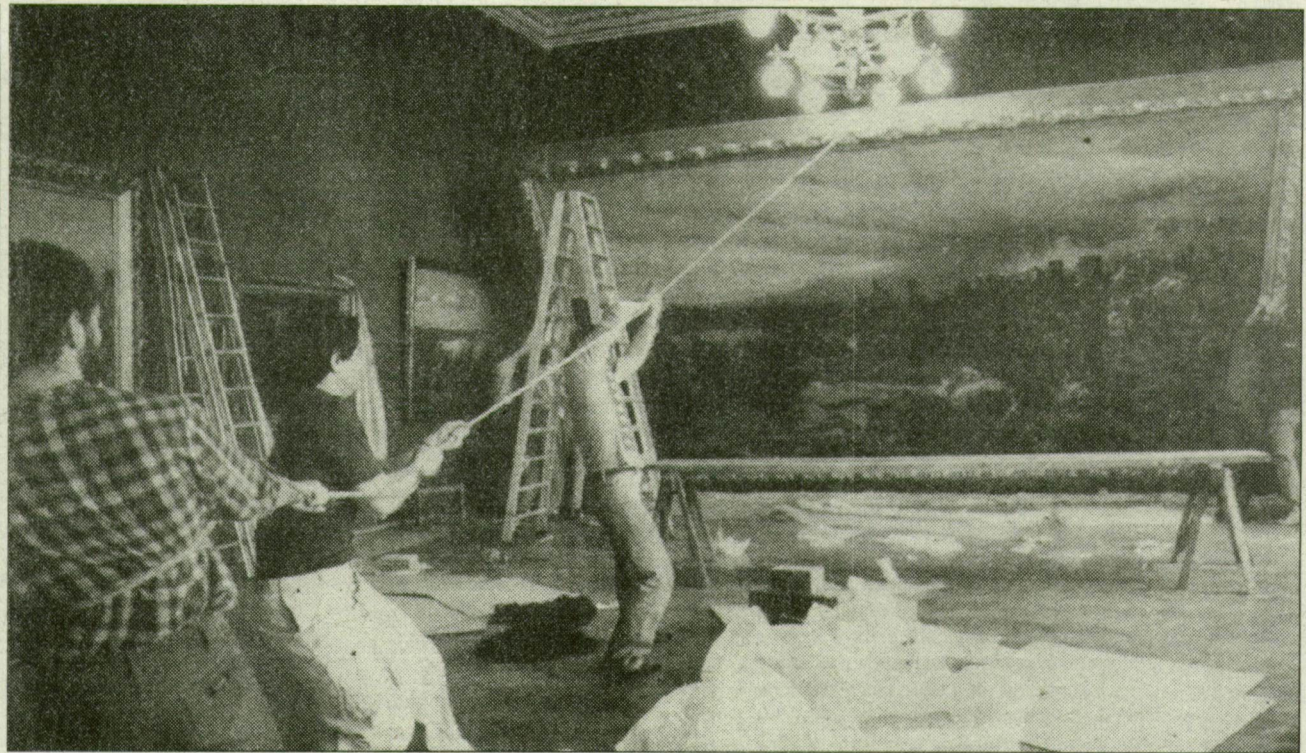
– Egyetlen hivatalosságtól sem hallottam még, hogy tagadta volna: a filozófiai műveltség része az általános műveltségnek; de tény, hogy jelenleg nem tanítják a középiskolákban és a nemzeti adaptanterv-koncepciókban sincs nyoma. Nem tart attól, hogy miután szerencsésen levált a filozófiáról az ideológiai felhám, most más okból, de ismét csak nem lesz kellő becsülete?

– A filozófia akkor is fogódzó az embernek a világban való eligazodáshoz, a helyünk megtalálásához, ha ezt nem mindenki ismeri föl, vagy nem akarja tudomásul venni.

– Van most filozófiai élet Magyarországon?

– Szakmai vitákkal, fórumokkal tarkított, módszeres filozófiai életről most még nem beszélhetünk, inkább csak monológok vannak, s nem dialógusok. Dúlnak még az utóvédharcok, ma is pejoratív minősítésnek számít, ha egy politikusról azt mondják, hogy ő is filozófus volt... Míg korábban a marxizmus dominanciája miatt ítéltetett meg – joggal – ez a diszciplína, most mintha az lenne a baj vele, hogy ellenzék. Pusztán azért, mert a fővárosi filozófusok közül sokan az SZDSZ-hez, vagy a Fideszhez állnak közelebb. Véleményem szerint ez van a háttérben a bizonytalanságnak, ami a filozófia oktatását övezi, s amely a középiskolai tanításának a felfüggesztésében nyilvánult meg.

SÜLYOK ERZSÉBET

FOTÓ: NAGY LÁSZLÓ

Megújult az árvízi kép

Újabb értékkel gazdagodott a nemrégiben felújított Móra Ferenc Múzeum. Szabó Tamás restaurátor művész két éves munkával rendbehozta az 1902-ben Vágó Pál festőművész által készített 680x351 centiméteres Szegedi árvíz című festményt, amely hosszú éveken keresztül a múzeum lépcsőfordulójában köszöntötte az

érdeklődőket. A restaurálást követően a kép eredeti keretében, eredeti helyére, a díszterem bal oldali falára került. Tegnap a mintegy 5 mázsás képet csőrök segítségével állították végleges helyére. A festményről és a restaurálás munkálatairól szombati magazinunkban részletesen is írunk.

MAGYAR TOP 40

1991. december 19.–1992. január 9.

1. (1) Gergely Róbert	Gergely Róbert
2. (5) Válogatás	Filmsláger
3. (4) 100 Folk Celsius	Miki Manó meséi
4. (2) Szandi	Szerelmes szívek
5. (8) Válogatás	60-as évek slágerei
6. (6) Válogatás	Suprahits '91
7. (11) Kabos László	Kabos László élő műsora
8. (12) Demjén Ferenc	A föld a szeretőm
9. (7) Queen	Greatest Hits II.
10. (3) Republic	Hoppá-hoppá
11. (9) Halász Judit	Vannak még rossz gyerekek
12. (10) Guns N' Roses	Use Your Illusion II.
13. (16) Guns N' Roses	Use Your Illusion I.
14. (23) Michael Jackson	Dangerous
15. (17) Bonanza Banzai	A pillanat emlékműve
16. (13) Hofi Géza	Szíveslátás
17. (19) Zorán	Az élet dolgai
18. (30) Dolly Roll	Gondolsz-e majd rám
19. (21) Prince	Diamonds and Pearls
20. (31) Genesis	We Can't Dance
21. (ism.) Szinétár Dóra	Dóra mindenhol
22. (15) Dire Straits	On Every Street
23. (új) Tina Turner	Simply the Best
24. (új) Hobo Blues Band	Kocsmaopera
25. (20) Beatrice	Utálom az egész XX...
26. (új) Esményi-Heilig	A Zapa és a Zanya
27. (14) Richard Clayderman	Karácsony
28. (új) Válogatás	Szerelmes dalok
29. (25) AD Stúdió	Almaimban Amerika
30. (22) Benkő Dixiland Band	Karácsonyi mise
31. (ism.) MHV II.	In the USA
32. (18) Manhattan	Manhattan
33. (33) Sas József	Privát izélek
34. (ism.) Rod Stewart	Vagabond Heart
35. (24) R-GO	Csak nézem a szeretőm
36. (ism.) Éva Neoton	A kocka el van vetve
37. (34) Exotic	The Song of The Freedom
38. (39) R. E. M.	Out of Time
39. (új) Válogatás	Világsláger
40. (25) Roxette	Joyride

A magyar OTP-40 a Magyar Hanglemezkiadók Szövetsége által szponzorált nagylemez, kazetta és CD eladási sikerlista, amelyet kéthetenként 20 budapesti és 30 vidéki lemezüzlet eladásai alapján állítanak össze a Közgazdasági Egyetemen működő Universitas Diákszövetkezet munkatársai.

Januári folyóiratok

Tiszatáj

E cím pontosabb lett volna, ha azt írjuk: a januári, rimes Tiszatáj, mert nemcsak az élen álló versek, hanem maga a folyóiratszám is cseng-bong a rímektől. Tőzsér Árpád, aki korábban esszéistaként tanulmányozta Forbáth Imre líráját, most verset közöl az avantgárd prágai magyar költőről, a lírikus Tőzsér Pécsi Györgyi mutatja be a tanulmányok között, s hogy teljes legyen a kép, Forbáthról, a kilátástalanság költőjéről Fried István közöl dolgozatot, idézve Illyést: „Nincs hazája ennek a költészetnek, nem tartozik semmi közösségre, annyira egocentrikus, hogy magában sem fér meg.”

E belső, szerkesztői rímbe hajlik a pozsonyi Grendel Lajos prózája, melyben az író, mint már megszokhattuk szép regényeiben, most is az önmeghatározással, a helyzettel, vagyis egész egyszerűen a létezéssel bírkózik.

S rím hallatszik abban is, hogy a modern művész tudatosságát saját magán is elemző Tornai József

írásához Vekerdí Lászlónak olyan tudományelméleti esszéje tapad, amely egy modern francia, Francois Jacob életművének a recenzója.

A januári Tiszatáj éke Baka István Őszi esőzés című verse. Szöllősi Zoltán, a kötött formák mestere két opusszal jelentkezik. A szépirodalmi rovatban olvasható még Czégő Zoltán, Tandori Dezső és Géczy János verse, valamint Gion Nándor és Csikós Tóth Judit prózája.

Füzi László folytatja, amit a Forrásban 1984 szeptemberében abbahagyott: közli Németh László édesapjának, Németh Józsefnek önéletrajzából azt a részt, amely az oroszországi hadifogságról szól.

A hátsó borítón Olasz Sándor tiszteleg Ottlik Géza emléke előtt.

A számban Székely Dániel, Cseh Gusztáv, Kusztos Endre, Kéri László, Cinghita Ionel és Diószegi Balázs művei képviselik a képzőművészetet.

D. I.

Kincskereső

Évek óta nem láttunk igazi havat, ezért némileg nosztalgikusnak is tűnhet a Kincskereső januári száma. Áprily Lajos Hóban című verse nyitja, majd részlet következik Aszlányi Károly regényéből – Csata a hóban, s a havas tájak tisztaságát-hidegét sugározza Kerék Imre és Fecske Csaba egy-egy verse (Ezüstvilág; Cinke) is... A hónap is áttetszőbb sugárzásúak Szabó Lőrinc és Orbán Ottó „ablakos” versei (Az ég az ablakon; Az ég). Csiki László novellelte-je (Mókás Dániel) és Christian Morgenstern versei az abszurd humor világába kalauzolnak, s ugyancsak a humor égtájain kalandoznak Kaján Tibor karikatúrái, Utassy József tréfás rigmusai (Balambér, Vonatozó), s folytatásos regényünk – Simai Mihály: Nagykovács fantasztikus kalandjai – újabb része is próbára teszi a nevetőizmokat. A történeti monda műfaját Mikszáth Kálmán Drégelyről szóló műve képviseli, a VILÁGVÉGE AZ ÚJVILÁGBAN sorozat pedig a világtörténelem egy ugyancsak tragikus korszakát – az inka birodalom felbomlását, Peru meghódítását – idézi fel (Z. Kosidowski: A fehér poklon keresztül). Ismét jelentkezik a SZÍVHANGOK, ezúttal nemcsak „Ági” bölcs válaszaival, tanácsaival, hanem egy Mohás Líviától származó melléklettel is, amelynek már a címe is – „Veled találkozni öröm” – életünk legfontosabb élményére, a szerelemre utal. A JOGOMMAL ÉLEK folytatja az ENSZ gyermekjogokkal foglalkozó egyezményének ismertetését – emellé egy felhívás társul, a szerkesztőség a gyermekérdekek védelmezőinek, illetve megsértőinek szánt Kisködmön-, illetve Citrom-díjra kér javaslatokat az olvasóktól.

A Kincskereső januári számát Jiri Trnka, Bényi Máté, Csala Károly, Magyar Mihály, Gaál Éva és Szecskó Péter illusztrálta.

TAKÁCS VIKTOR

– Létezik még az East?

– Igen, elvileg. Nem dolgozunk mostanában együtt, mindenki más-fele keresi a pénzt, mert az Eastből nem lehetett megélni.

– Viszont Nyugat-Európában most jelenik meg a lemezeket.

– Még annak idején Ausztriában és itthon felvettünk egy angol nyelvű lemezt – angol szövegíróval, s erre az anyagra most került kiadó.

– Szerepel a lemezen az '56?

– Rajta van, de már úgyis lenyúlták az ötletet. Annak idején voltunk kinn az NSZK-ban, s úgy látszik nézte a televíziót a Scorpions együttes is.

– Még itthon jelent meg kislemezen az '56, s a B oldalon az angol nyelvű változat is szerepel, melynek bizony Wind of Change a címe...

– ...még a téma is hasonló, igaz ók a berlini fal leomlásáról írnak. Rádadásul ez a nóta angolul született és csak utána fordítottuk le magyarra.

– Egy éve viszont saját együtt-

RocksRock

Magyar ötletből világsiker?

A zenei életben gyakori fogalom a plágium. Zenész nyelven szólva „lenyúlás”, eufemizálva: csak észrevettek egy jó ötletet. Könnyen nyomon követhető az eset, ha egy dallamról, akkordról vagy riffről van szó, de ha csak ötletet vesznek át? Nos, akkor a véletlenül fogható az egész. S hogy miért ez a távoli bevezetés, az alábbi beszélgetésből, Takáts Tamás énekessel, minden kiderül.

teseddel – a Takáts Tamás Dirty Blues Band-dal – muzsikálsz.

– Régi barátaim ók, csináltunk egy házibuli-zenekart és nagyon bejött. Régi vágyam – talán mert túl sokat voltam reflektorfényben – egy ilyen „laza” zenekar. Nincs nagy színpad meg lila ködök, hanem közvetlenül a közönség. Igazi kommandó-zenekar – bárhol, bármikor bevethető.

– Klubotok is van Pesten.

– Igen, s ami meglepő, hogy nagyon sokan jönnek rendszeresen.

Először úgy gondoltuk elsőrözgetünk, elmuzsikálgatunk, de most már nem ritka a 150–200 fős közönség sem. Úgy érzem, felfutó ágba került a blues, végre vannak klubok – szerintem az elmúlt időszakban ez is mesterségesen volt háttérbe szorítva. Sok klubba sok besúgó kellett – nehéz ügy. De hogy távolabbra is nézzek, az utánpótlás szempontjából is jelentősek ezek a helyek, hiszen az igazi rockzenész a színpadon érkei.

– Mit jelent a nevetekben a dirty, a piszkos?

– Megmondom őszintén, az elején a zenekar annyira rossz volt, hogy rengeteg piszkos hangot produkált. Most már azért másképp évek dolgozunk együtt, így megmaradt a romantikája a dirtynek, a mocskos bluesnak. S bizonyos szabadságot is ad, hogy ne várjanak el tőlünk egy hivatalos magatartást, tehát nincs kipucolva, nem egy mosott valami a zenénk.

Talán egy reakció a végtelenül elgépiesedett popzenére. Egyik amerikai producer csodálkozva hallgatta az East nótáit:

– Jé, itt rendes dob van. Jaj, de jó, nálunk Amerikában már minden csórónak dobgépe és szintetizátora van otthon.

Erre egy szükségszerű visszatérés, hogy ott csikorog gitár a kezében, esetleg melléül a dob, de élő szagot ad az egész zenének.